לג: אין עומדין פרק חמישי ברכות

הלכה מאי. המבדיל בתפלה צריך שיבדיל על הכוס או לא: **טוב שחל להיות אחר השבת.** שאין מתפללין אתה תוקן: ה"ג **הלכה מכלל דפליגי ולא פליגי והא פליגי רבנן אימר דפליגי רבנן בשאר ימות השנה ביום טוב שחל להיות אחר השבת מי פליגי והא פליג ר"ע אטו כל השנה מי עבדינן כר"ע דהשתא נעביד כוותיה.** דאטרוך למימר הלכה כר"א: **הלכה.** מ"ד הלכה דרשין לה בפרקין ומ"ד מטין מדרש לא דרשין ברייס אבל מורוי מורינן ליתיר לעשות כר"א בי"ט שחל להיות בא' בשבת ומ"ד נראין מורוי נמי לא מורינן ואי עביד לא מהדרינן עובדא: **מודים.** מכמיס לר"א בי"ט שחל להיות אחר השבת: **נקוט דר' חייא כר אבא בידך.** שהוא מדקדק בלשון רבו וקונבא בו סימנים שלא יתחלף לו נראין במטין או מודים: **כרבאבא.** שהיה מדקדק בלשון רבו ואומר סטיו כפול היה ואע"פ שבלשון משנה קורהו אלטנא בספסים ובקוסה על גב האלטנא הוא דקדק בלשון רבו ולא אמר אלטנא כפולה היתה. יש פוחרין הא דרמבא מדאמר ר' יהודה דייק פפיקי דרבוותיה אי מדרבי יהודה אי מדרב יהודה וקשיא לי בגוה טובא מדא דרמבא לא ראה רבי יהודה מימיו לא רבי יהודה ברבי אלעאי ולא ר' יהודה נשיאה ועוד כולהו אמוראי נמי לייקו לומר דבר בשם אומרו ועוד ליכא למימר מהא דדייק ליפא דשמעתא אלא פפיקי דרבוותא: **סטיו כפול.** אלטנאות זו לפניס מזו בהיקף עגול ליבא שם: **לא אי ידענא בו.** לא נראין ולא מודים ולא מטיס: **ופודיענו.** לומר אמר ליה רבינא לרבא הלכתא מאי אמר ליה כי קידוש מה קידוש אף על גב דמקדש בצלותא מקדש אכסא אף הבדלה נמי אע"ג דמבדיל בצלותא מבדיל אכסא: ר' אליעזר אומר בהודאה: ר' זירא הוה רכיב חמרא הוה קא שקיל ואזיל ר' חייא בר אבין בתריה אמר ליה ודאי דאמריתו משמיה דר' יוחנן הלכה כר' אליעזר ביום טוב שחל להיות אחר השבת אמר ליה [א] אין [ב]הלכה מכלל דפליגי ולא פליגי והא פליגי רבנן אימר דפליגי רבנן בשאר ימות השנה ביום טוב שחל להיות אחר השבת מי פליגי והא פליג ר' עקיבא [ג]אטו כל השנה כולה מי עבדינן כר' עקיבא דהשתא ניקו ונעביד כוותיה כל השנה כולה מאי טעמא לא עבדינן כרבי עקיבא דתמני סרי תקון תשסרי לא תקון הבא נמי שב תקון תמני לא תקון אמר ליה לאו הלכה אתמר [ד]אלא מטין אתמר [ה] [ו]דאתמר ר' יצחק בר אבדימי אמר משום רבינו הלכה ואמרי לה מטין ר' יוחנן אמר מודים ור' חייא בר אבא אמר נראין אמר ר' זירא נקוט דרבי חייא בר אבא בידך [ז]דדייק וגמר שמעתא מפומא דמרה שפיר כרחבא דפומבדיתא דאמר רחבא [ח]אמר ר' יהודה [ט]הר הבית סטיו כפול היה והיה סטיו לפנים מסטיו אמר רב יוסף אנא לא האי ידענא ולא האי ידענא אלא מדרב ושמואל ידענא דתקינו לן מרגניתא בבבל [י]ותודיענו ה' אלהינו את משפטי צדקך ותלמדנו לעשות חקי רצונך ותנחילנו זמני ששון וחגי נדבה [יא] ותורישנו קדושת שבת וכבוד מועד וחגיגת הרגל בין קדושת שבת לקדושת יום טוב הבדלת ואת יום השביעי מששת ימי המעשה קדשת הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדושתך ותתן לנו וכו': **מתני'** [יב]**האומר** [יג]**על קן צפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך** [יד]**מודים מודים משתקין אותו: גמ'** בשלמא מודים מודים משתקין אותו משום דמיחזי כשתי רשויות ועל טוב יזכר שמך נמי משמע על הטובה ולא על הרעה [טו]ותנן [יב]חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה אלא על קן צפור יגיעו רחמיך מ"ט פליגי בה תרי אמוראי במערבא רבי יוסי בר אבין ורבי יוסי בר זבידא חד אמר מפני שמטיל קנאה במעשה בראשית וחד אמר מפני שעושה מדותיו של הקדוש ברוך הוא רחמים ואינן אלא גזרות ההוא דנחית קמיה דרבה ואמר אתה חסת על קן צפור אתה חוס ורחם עלינו אמר רבה כמה ידע האי צורבא מרבנן לרצויי למריה א"ל אביי והא משתקין אותו תנן [טו]ורבה נמי לחדודי לאביי הוא דבעי ההוא דנחית קמיה דר' חנינא [יא]אמר האל הגדול הגבור והנורא והאדיר והעוזז והיראוי החזק והאמיץ והודאי והנכבד המתין לו עד דסיים כי סיים א"ל סיימתינהו לכולהו שבחי דמרך למה לי כולי האי אגן הני תלת דאמרינן אי לאו דאמרינהו משה רבינו באורייתא ואתו אנשי כנסת הגדולה ותקנינהו בתפלה לא הוינן יכולין למימר להו ואת אמרת כולי האי ואזלת משל למלך בשר ודם שהיו לו אלף אלפים דינרי זהב והיו מקלסין אותו בשל כסף והלא גנאי הוא לו: ואמר [יב]רבי חנינא [יג]הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שנאמר [ד]ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה ר' שמעון בן יוחי אין לו להקב"ה בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים שנאמר [ה]יראת ה' היא אוצרו אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא דאמר ר' חנינא משל לאדם שמבקשים ממנו כלי גדול ויש לו דומה עליו בכלי קטן קטן ואין לו דומה עליו בכלי גדול: מודים מודים משתקין אותו: אמר ר' [ו]זירא [ח]כל האומר שמע שמע כאומר מודים מודים דמי מיתיבי הקורא את שמע וכופלה הרי זה מגונה מגונה הוא דהוי שתוקי לא משתקינן ליה לא קשיא הא דאמר מילתא מילתא ותני לה והא דאמר פסוקא פסוקא ותני ליה אמר ליה רב פפא לאביי ודילמא מעיקרא לא כוון דעתיה ולבסוף כוון דעתיה אמר ליה

חברותא

כמקום ותתן לנו ולכשיגיע בין קדושת שבת לקדושת י"ט וכו' הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדושתך ואמר ותתן לנו ה' אלהינו מועדים לשמחה וכו' ומסיים מקדש ישראל והזמנים: **מתני' האומר.** בתפלתו: **על קן לפור יגיעו רחמיך.** אנשים שהיו מרחיקים עצמם מתכוונים להעמיק בלשון תחנונים ואומרים רחום ותתן אתה ועל קן לפור יגיעו רחמיך שאמרת לשלח את האם או שאומר על טוב שאתה עושה לנו יזכר שמך או שאומר מודים מודים משתקין אותו: **גמ' שמטיל קנאה.** לומר על אלה חס ולא על שאר בריותיו: **מדותיו.** מלותיו. והוא לא לרחמים עשה אלא להטיל על ישראל מקי גזרותיו להודיע שהם עבדיו ושומרי מצותיו וגזרות חקותיו אף בדברים שיש לשטן ולעכו"ם להשיב עליהם ולומר מה לזרך במצוה זו: **ורבה נמי לחדודי לאביי הוא דבעי.** שיביב לו מה שהשיב: **אי לאו דאמרינהו משה.** האל הגדול הגבור והנורא אשר לא יעשה פניס ולא יקח שוחד [דברים י]: **ותקנינהו בתפלה.** כשהתפלל עזרא על מעל הגולה בספר עזרא (נחמיה ט): **הכל בידי שמים.** כל הבא על האדם בידי הקב"ה הוא כגון אריוך קצר עני עשיר חכם שוטה לבן שאור הכל בידי שמים הוא אבל לדיק ורשע אינו בא על ידי שמים אלא זו מסר בידו של אדם ומתן לפניו שני דרכים והוא יבחר לו ילחת שמים: **מילתא מילתא ופני לה.** כל תיבה ותיבה מחד ושונה מגונה הוי שתוקי לא משתקינן ליה אלין זה דומה למקבל עליו שמי מלכות אלא למתלונן. אמר פסוק אלה ותני ליה משתקינן ליה דמחזי כשתי רשויות:

חברותא

פוסקא מפורש בידי אדם שיבא הוא עצמו מכון לנו לבן, אע"ג שהיטלת בידו לתכין לבנינו אלא דכתיב (ירמיה יח) הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל, ואומר (יחזקאל לו) והסירותי את לב האבן מבשרכם (מגילה שם). כי אם ליראה. זה לבדו הוא שואל ממך לפי שהכל בידו הוא בידך (נדה שם).

מסורת הש"ס

א) [שבת קו: ופס נפתלן]. ב) [ועיל מט.]. ג) עיריכין מו:. ד) [לקמן לח: ספסים נב:]. ה) ספסים יג: נב: טוכה מה:. ו) [ברכ מלמס וברכ"ש קבר המפנה דהכא בהכי"ל האומר יברכוך עוכים הרי זה דרך המיוחת האומר על קן לפור יגיעו ופ"ש פיכ"י ורבינו יונה וכן בתה שפי' הרא"ש ודע שבפבר דהה נפתס ב"כ בתפנה דמגילה סה. מהון ממס]. ז) מגילה כה:. ח) [לקמן דף מד. [פ"ב]. ט) [עיריכין יג. מגילה שם נדר נט:] ובחיס יג. חולין מב: נדה ד: מה:]. י) נדה מז: מגילה כה:. כ) [פ' חוס' מגילה כה. ותוס' נדה מז:]. ל) מגילה כה. [טוכה נב:]. מ) [ל"ל פירוש]. נ) [דף יל:]. ס) [דף מב:]. ע) הנכתס.

תורה אור השלם

1. וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ:
דברים י יב

2. הֵיָה אמונת עִתֶּיךָ חֹסֶן יְשׁוּעֹת חָכְמַת וָדָעַת יִרְאַת יְיָ הִיא אוֹצָרוֹ:
ישעיהו לג ו

גליון הש"ס

גמ' אלא מטין אתמר. עיין תוספות דנה שמואל (סימן קיד):

בפתני' האומר על קן צפור. ע' זוה"ק פ' אמור על פסוק לחם ובהמה מוציא ר'. ומהדרש רבה פרשת כי תצא (פ"ו):

הגהות הגר"א

[א] גמ' (פ"ל לון) תפ"מ: [ב] צ"ל לאתמר: [ג] רש"י ד"ה ה"נ כו' (פ"ל ר' זירא) תפ"מ: [ד] גמ' (ותנמלנו אמי שקון ותני מדבה) תפ"מ ות"ב ברמבים ל"ג לה:

מוסף רש"י

ודאי דאמריתו. לשון שאלה הוא, אמת הוא ששמעתי שאתם אומרים דבר זה של מיתה (כתובות פז:). דדייק וגמר שמעתא מפומא דמרה. כשהשמועה יוצאה מפי רבו מדקדק ואומר לרבו לשנותה פשט אניה ומבטאן הימנו הן לו לוא, כרחבא דפומבדיתא. שהיה מדקדק בשמועתו לדעת מתי קיבלה (פסחים נב:). סטיו כפול היה. הפלטנא סביב סביב מקפת ומכוך אותו הקף עד אחר (פסחים יג. וב"מ שם נב. ומובה מה:). על קן צפור יגיעו רחמיך. לשון הוה (בב"מ: לשון הוה) רחמיך מגיעין על קן לפור כך חוס ורחם עלינו (מגילה כה:). ועל טוב יזכר שמך. על טיובך עזה לך (שם). מודים מודים. שאמר שני פעמים תיבים כשהוא כופל (שם). לחדודי לאביי. מי שיאמל (חולין חב:). הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. כל מדותיו וקונותיו של אדם נתן לו בגזירת מלך חוץ מזו (נדה מז:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com